

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

21 листопада 2019 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

21 листопада 2019 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

Проблеми лінгвістичної семантики: IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (21 листопада 2019 року).

П 78 Збірник матеріалів. – Рівне : РДГУ, 2019. – 235 с.

The Problems of Linguistic Semantics : The 4th International Scientific and Practical Internet Conference (November 21, 2019). The Collection of Conference Proceedings. – Rivne : RSUH, 2019. – 235 p.

У збірнику матеріалів IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Проблеми лінгвістичної семантики” розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings “The Problems of Linguistic Semantics” focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 9 від 31.10.2019 р.)

© Автори публікацій, 2019

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

ЖУЙКОВА М.В.	СЛОВНИКОВА ДЕФІНІЦІЯ ЯК ВІДБИТТЯ МЕНТАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ	8
MANAKIN V.	HUMAN VALUES ACROSS LANGUAGES AND CULTURES	11
БОРИСОВА Н.В.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>ЧАРИ</i>	14
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ДОСВІД ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКИХ ФАХІВЦІВ ЩОДО ДОСЛІДЖЕНЬ ЛІТЕРАТУРНИХ ТА ГРАФІЧНИХ ПЕРСОНАЖІВ ЯК ОБ’ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА	17
ШЕВЧУК А.В.	НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ	22
КІНАЩУК А.В.	КАТЕГОРІЯ ІРРАЦІОНАЛЬНОСТІ В АСПЕКТІ СИНЕРГЕТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ МОВОЗНАВСТВА	25
YODLOVSKA A.	THE HEARING DOMAIN IN THE STRUCTURE OF VOCABULARY DEFINITIONS	29
МАКОГІН С.І.	СЕМАНТИЧНІ ОЗНАКИ У ПАРАЛЕЛЬНОМУ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ КОРПУСІ ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ	32

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ

ЛЕМІШ Н.С., ЗЕРНЕЦЬКА А.А.	ФРЕЙМОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ СИНТАКСИЧНИХ КОНЦЕПТІВ НА ОСНОВІ КОРПУСНОГО ПІДХОДУ	35
ШЕВЧУК Т.Б.	КОНЦЕПТ <i>СУМ</i> У ЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	38
БАЗАЛІЙ І.В.	ОБРАЗНО-АСОЦІАТИВНИЙ ШАР КОНЦЕПТУ <i>ЩАСТЯ</i> У РОМАНТИЧНІЙ КОМЕДІЇ “DESTINATION WEDDING”	42
ВОРОНІНА- ПРИГОДІЙ Д.А.	КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД У ТЕРМІНОЗНАВСТВІ	45
КОВАЛЬ Ю.Ю.	МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ <i>ЄВРОПА</i> У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	48
МУШИНСЬКА А.В.	КОНЦЕПТ <i>ДОЛЯ</i> ЯК СКЛАДОВА МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	50

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

ДЕМЕНЧУК О.	SEMANTIC DERIVATION OF VERBS OF LIGHT EMISSION	54
МІЗІН К.І.	АКТУАЛЬНІ СМИСЛИ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ <i>ГОРДІСТЬ</i> НА ТЛІ СЕКУЛЯРИЗАЦІЇ БРИТАНСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУР	57
ТОЛЧЕСВА Т.С.	ЛІНГВІСТИЧНІ УНІВЕРСАЛІЇ У ТИПОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	59
КОРОСТЕНСКИ Й.	ПРОЦЕСЫ КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИИ И РОЛЬ АНТРОПОЦЕНТРИЗМА (НА МАТЕРИАЛЕ ЧЕШСКО-РУССКИХ СОПОСТАВЛЕНИЙ)	61
АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЧНА МОДЕЛЬ “ЧАСТИНА – ЦІЛЕ” В НОМІНАЦІЯХ ПОСУДУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	66
KNARLAY O.	ОНОМАСІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БАХУВРИХІ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	68
BAUZER A.	THE EPIDIGMATIC SEMANTIC DIMENSION: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE	72
ЮРЧЕНКО Н.С.	СПІВВІДНОШЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ПОНЯТТЯ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ СЛОВА	75
БОБЕШКО М.О.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>KNOW / ЗНАТИ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	78
БУТКЕВИЧ Д.С.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЙ <i>GLAUBEN / ВІРИТИ</i>)	79
ВОРОНКЕВИЧ Ю.Ю.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>ВВАЖАТИ / CONSIDER</i> В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	81
ЛЕХ С.З.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>SUPPOSER / ПРИПУСКАТИ</i> В ФРАНЦУЗЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	84
ПАЮК В.Л.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>UNDERSTAND / РОЗУМІТИ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	86
ХОРОША О.М.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>IMAGINE / УЯВЛЯТИ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	87
ЯСІНСЬКА Т.А.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>FÜHLEN / ВІДЧУВАТИ</i> В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	89

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ВОКАЛЬЧУК Г.М., ВОКАЛЬЧУК Є.Л.	НЕОЛОГІЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ ПЕТРА ВЕЛЕСИКА	92
БІСОВЕЦЬКА Л.А.	СЕМАНТИКА СУБСТАНТИВНИХ ПРЕФІКСІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	95
КОСТОЛОВИЧ Т.В.	ФОРМУВАННЯ АКЦЕНТУАЦІЙНИХ НОРМ У НАВЧАННІ УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	99
ЧЕБЕРЯК А.М.	СЕМАНТИКО-ГРАМАТИЧНА СУТНІСТЬ ПАРЦЕЛЯЦІЇ ЯК ЯВИЩА ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ	101
КУШНІРЧУК О.О.	MODALE BEDEUTUNGEN VON “LASSEN” IN DER DEUTSCHEN GEGENWARTSSPRACHE	104
МАЛАНЮК М.С.	ТОПОНІМИ КАНАДИ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ	108
ЛИТВИН К.І.	ШЕВЧЕНКОВИЙ НОВОТВІР <i>СНІГОКВІТ</i>: ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ ІЗ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО ПОГЛЯДУ	110
АЛАДЬКО О.Д.	МЕТОНІМІЧНІ МОДЕЛІ НОМІНАЦІЇ ОДЯГУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	113
ГАВРИЛЮК О.Є.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТЕАТРАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	117
ДАНИЛЬЧУК А.А.	ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО- МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ “ІМЕННИК”	119
IVANTSOVA M.O.	DIFFUSED ENGLISH ADVERBS OF TIME	122

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

СІРАНЧУК Н.М.	МОДЕЛІ ПОРОДЖЕННЯ МОВЛЕННЕВОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ ТА ЇХНІЙ ЛЕКСИЧНИЙ АСПЕКТ	126
ГОЛОВЧАК Н.І.	PEJORATIVE BEDEUTUNG DER EIGENNAMEN	129
ZAVOLOTNA T.	NOMINATIVE PROCESS OF FASHIONSPEAK	133
ІВАНЧЕНКО М.Ю.	НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА МЕТАФОРИЧНОЇ АКТУАЛІЗАЦІЇ <i>ЗРАДИ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	136
ОРЕЛ І.І.	ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ФОЛЬКЛОРНИМ КОМПОНЕНТОМ У ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЖАНРУ	138
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	ОСОБЛИВОСТІ ПРАГМАТИКИ ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	142

*IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ”*

ПАЛЬЧЕВСЬКА О.С.	ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ КУЛІНАРОНІМІВ В НАРОДНІЙ МОВІ XIX СТ.	146
KHRUSTYCH N.	LEXICAL ANALYSIS OF IDIOLECTS OF FEMALE POLITICIANS	148
ГУБИЧ П.В.	СЕМАНТИЧНЕ СЛОВОТВОРЕННЯ ПОЖЕЖНИХ ТЕРМІНІВ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ	152
ТУПАЛЬСЬКА Г.О.	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ІДЕЇ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПРИРОДИ, СТИЛЬОВОЇ СПЕЦИФІКИ ПЕРИФРАЗ	154
КОГАЄВСЬКА Ю.Р.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА СТАРШОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ	157
БУЦЬ М.П.	СТРУКТУРНІ ПАРАМЕТРИ АНГЛІЙСЬКИХ АРХІТЕКТУРНИХ ТЕРМІНІВ	159
МАТВІЄВА С.Ю.	ПЕРЕДУМОВИ УТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ СФЕРИ ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЙ	162
МОГЛЕВСЬКА М.А.	ОСОБЛИВОСТІ СЛЕНГУ ПІДЛІТКІВ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖ. СЕЛІНДЖЕРА “ЛОВЕЦЬ У ЖИТТІ”)	164
СТЕПАНИШИН Р.В.	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ПАРАМЕТРИ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	167
ХУДЗІК С.М.	ПОХОДЖЕННЯ ТА СЕМАНТИКА ЛЕКСИКИ ФІТОНІМІВ	170
ЧУЧВИЧ О.В.	ЯВИЩЕ ПОЛІСЕМІЇ В АСТРОНОМІЧНІЙ ТА ПРАВООХОРОННІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	172

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

БАБЕЛЮК О.А.	РИЗОМА ЯК НЕЛІНІЙНИЙ ПРИНЦИП ПОБУДОВИ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОГО ТЕКСТУ	176
КУЧМА Т.В.	СЕМАНТИКА “БЕЗЗМІСТОВНИХ” ТЕКСТІВ	178
ЛЕВКОВЕЦЬ Н.П.	СЕМАНТИКА ТЕКСТУ	181
ГОРОХОВЦЕВА Є.В.	ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ “ДИСКУРС” ТА “ТЕКСТ”	184
АРТЕМОВА Ю.І.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ПАРАДИГМИ КОНЦЕПТУ <i>ВЕСІЛЛЯ</i> В РОМАНІ У. САМЧУКА “МАРІЯ”	186
ОБІДЕНКО А.В.	СЕМАНТИКА ЕВФЕМІЗМІВ У НІМЕЦЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	190
ТКАЧУК Т.В.	ФУНКЦІЇ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В ОПОВІДАННІ АРТУРА КОНАНА ДОЙЛЯ “ПІСТРЯВА СТРІЧКА”	192

НИКОНЮК А.С.	ЕПІТЕТИ В РОМАНІ О. УАЙЛЬДА “ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ”	195
SAGANOVSKA D.A.	GENRE AND STYLISTIC FEATURES OF V.WOOLFS NOVEL “TO THE LIGHTHOUSE”	197
ТРИГУБЕНКО Л.В.	ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ КАЗКИ-ФЕНТЕЗІ	200
СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД		
СЛАВОВА Л.Л.	ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО СПЕЦИФІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У ПЕРЕКЛАДІ	203
КОНСТАНТИНОВА О.В.	ІМПЛІЦИТНИЙ КОНТЕКСТ І АДЕКВАТНИЙ ПЕРЕКЛАД	205
ПОПКО І.А.	ОСОБЛИВОСТІ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ МОВНОЇ ГРИ	207
ОЛІЙНИК І.З.	ЛЕКСИЧНІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ГЕНРІХА БЕЛЛЯ “ОЧИМА КЛОУНА”	210
ГРАБОВИЧ М.Ю.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИНТАКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ	211
БОБЕШКО М.О.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ ЕПІСТОЛЯРНОГО ЖАНРУ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНІВ НІКОЛАСА СПАРКСА)	213
ЖИГАДЛО К.І.	ДО ПИТАННЯ ВІДТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ТЕКСТУ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	215
БОЯРСЬКА А.Г.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ РОЗМІНУВАННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	217
ГОЛОВОРОДА Т.П.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ПІСЕНЬ НА УКРАЇНСЬКУ ТА ПОЛЬСЬКУ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ АВТОРСЬКОЇ КАРТОТЕКИ ТЕКСТОВИХ ФРАГМЕНТІВ ПІСЕНЬ РЕПКОР ГУРТУ HOLLYWOOD UNDEAD)	220
МАКАРОВА О.С.	МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НЕСПРОМОЖНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	223
ПОЛІЩУК Р.В.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	226
ПУНДИК Т.В.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКИХ КАЗОК НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ	229
ХАВИК А.П.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНИХ ПІСЕНЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ПІСЕНЬ ЖАНРУ ПОП)	232

мацати + меценат), владця, блукальниця, довіряка, крикун-малятко, стрілець-посіпака, подруженька-білявка, полонянка-українка, прокуратор-супостат, злодюга-крук, зівака-кат, чужинець-заброда, син-сміливець; назви частин тіла особи: кривулька-нога, блукальниця-рука; назви рослин і їх частин: двоколос, кавуня, ясен-сновида, травинка-струна, струни-віти, бинт-кора, златолист; назви явищ природи: дощинка, сніжинка-роса, сніг-пороша; назви водойм і понять, пов'язаних із водою: животі'к (у значенні “струмок / джерело”), срібново'ди, студиця-водиця; назви психічних понять (почуттів, емоцій, станів): радошинка, душа-лілея, щем-жаль, байдужість-повія.

Одиничними прикладами представлено такі ТГ інновацій: назви відрізків часу: циганка-осінь, вечір-шевчик; назви елементів ландшафту: гай-гайочок; назви космічних об'єктів – місяць-калач, схід-сонце; назви просторових понять – далінь; назви абстрактних понять: доля-фатум.

Творчість П. Велесика є цінним матеріалом для різнопланових досліджень – літературознавчих, історико-культурних, краєзнавчих і мовознавчих, зокрема неологічних і лексикографічних. Поетові вдалося створити оригінальні авторські неологізми як особливі мовно-естетичні й культурологічні знаки, що віддзеркалюють світобачення та світовідчуття українців загалом і мешканців рівненського Полісся зокрема.

Список використаних джерел:

1. Максимчук, В.В. (2014). Словник авторських лексичних новотворів Петра Велесика. *Велесик П.Я. Творча лабораторія журналіста*. Рівне: ПП Лапсюк В.А., 213-220.

УДК 811.161.2'282.2

Бісовецька Л.А., канд. філол. наук
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

СЕМАНТИКА СУБСТАНТИВНИХ ПРЕФІКСІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Семантика – це змістовий бік мовних одиниць, їхнє значення. Кожна з мовних одиниць, за винятком фонем, має власну семантику; найбільш елементарною є семантика морфем, вона усвідомлюється в складі слів, які їх містять (суфіксальний морф *-іст* означає ‘людина,

належна до чого-небудь’ або ‘людина за родом діяльності’: *ате-їст*, *піан-їст* тощо). Кореневі та афіксальні морфеми в семантичному плані відрізняються: кореневі морфеми є основними виразниками лексичних значень, а афіксальні морфеми виражають дериваційні (словотвірні) й граматичні значення.

Семантична функція афіксів – це функція, яку виконують афікси з дериваційним значенням. Напр., префікс *пра-* зі значенням давності, суфікс *-ій* зі значенням особи за родом діяльності (*пра-історія*, *вод-ій*). Семантичну функцію афікси виконують при зміні значення похідного порівняно з твірним (Пономаренко, 2017, с. 20).

Префікс – це афіксальна морфема, розташована в препозиції щодо кореня або іншого префікса, що приєднується до всього слова і виражає елемент лексичного значення або елемент граматичного значення в поєднанні з елементом лексичного.

Префікси найчастіше виражають елементи лексичного значення слова; зберігають певну семантичну автономність у структурі слова; за фонемним складом бувають монофонемні й поліфонемні префікси (від 2 до 6 фонем): *с-хопити*, *при-ріст*, *архі-важливий*; бувають відкритими і закритими: *без-барвний*, *пере-крити*; мало підлягають варіюванню, що пояснюється їхньою відносною самостійністю в слові. За походженням префікси поділяються на питоми українські та запозичені: *під-лити*; *контр-адмірал* (Пономаренко, 2017, с. 28). Префікси можуть бути моносемічними й полісемічними, можуть перебувати в синонімічних (*супер-лаконізм* – *ультра-лаконізм*), антонімічних (*За-карпаття* – *При-карпаття*) та омонімічних відношеннях (*про-зелень* – *про-ректор*).

Відомо, що префікси виникли на базі прийменників і часток. Чим молодший префікс, тим виразніший зв'язок його з прийменником (*досвіт* – *до світу*, *закордон* – *за кордоном*, *переддень* – *перед днем*). Лише найдавніші префікси втратили повністю зв'язок своєї семантики із службовими словами (*убогий*), інші його зберігають.

Усі префікси за характером функції поділяються на три типи: 1) найдавніші іменні: *па-*, *пра-*, *су-*, *у-*; 2) спільні для іменників і прикметників: *не-*, *недо-*, *без-*, *між-*; 3) спільні для іменників і дієслів: *до-*, *за-*, *на-*, *над-*, *о-*, *од-*, *про-*, *пре-*, *раз-*, *пере-*, *при-*, *під-*.

Найдавніші іменні префікси *ка-*, *па-*, *пра-*, *су-*, *у-*: 1) виникли в праслов'янський (ранній) період; усі інші виникли пізніше – у конкретних слов'янських мовах, у тому числі і в українській; 2) мали певну продуктивність; 3) були наголошені; 4) найдавніші іменні префікси впродовж своєї історії втрачали продуктивність, витіснялися новішими (*із-*, *под-*, *от-*, *прі-*); 5) найбільше залишилося слів з

префіксами *су-*, *па-*, хоча їх семантика й зазнала найсуттєвіших змін (Горпинич, 1999, с. 44).

Префікс *па-* має значення: 1) схожий на предмет, названий коренем: *пагорб* ‘схожий на горб, але похилий’, *паділ* ‘невелика долина’, *пазелень* ‘молода зелень’; 2) вторинний стосовно предмета, названого коренем: *парій* ‘друге покоління рою бджіл в одне літо’, *памолодь*, *павітер* ‘слабкий вітер’. Точніше його значення можна визначити як неповний вияв змісту, вказаного коренем: *пагін*, *пагорок*, *падчерка*, *паморозь*, *парость*, *пасинок*, *паводок* і под. У багатьох словах префікс *па-* можна виділити лише етимологічно: *павук*, *палуба*, *пам’ять*, *пасіка*.

Префікс *пра-* має значення: 1) ступінь давньої спорідненості: *прабаба*, *прадід*, *пращур*, *правнук*; 2) давність, споконвічність: *прабатьківщина*, *прамова*, *праліс*; 3) первісний, першозапочаткований, первинний: *праобраз* ‘первинний носій ідей, закладених в образі’. Може редуплікуватися: *прапрадід*, *праправнук*.

Префікс *су-* має значення: 1) неповний вияв змісту, названого коренем: *супісок*, *суглинок*, *сукровиця*; 2) зближення, близькість, поруч, разом: *сусід*, *сузір’я*, *сукупність*. У багатьох словах на *су-* відбулося спрощення і префікс виділяється лише етимологічно: *сумнів*, *суглоб*, *суперник*, *супостат*, *сусід* тощо.

Іменникові префікси сучасної української мови поділяються на власні (питомі) і запозичені. Переважна більшість питомих префіксів співвідносна з прийменниками або з частками (пор. префікси *с-*, *не-*).

Питомі префікси: *без-* (*безнадія*), *від-* (*відбудова*), *до-* (*досвіт*), *за-* (*закордон*), *над-* (*надбудова*), *пере-* (*перехід*), *перед-* (*переддень*), *під-* (*підгрупа*), *по-* (*повія*), *при-* (*призвук*), *при-* (*прилісок*), *спів-* (*співавтор*), *пре-* (*Пречиста*), *не-* (*небіж*, *небога*). Запозичені: *ана-* (гр.) – ‘рух угору, підсилення, повтор’: *анастрофа*, *анафаза*; *екто-* (гр.) – ‘поза’, ‘зовні’: *ектогенез*, *ектодерма*, *ектопаразит*; *ім-*, *ін-* (лат.): *іммігрант*, *інваріант*; *інтер-* (лат.) – ‘між’: *інтервал*, *інтервалюта*; *ко-*, *ком-* (лат.): *кооптація*, *компатріот*; *кон-* (лат.) – ‘сумісність’: *контекст*; *про-* (лат.) – ‘для’, ‘замість’: *прогімназія*, *проконсул*.

До продуктивних запозичених префіксів належать: *анти-* – протилежний значенню кореня (*антитеза*, *антивірус*, *антициклон*), *архі-* – ‘старший’ (*архієпископ*, *архітектор*), високий ступінь якості, названої коренем (*архімільйонер*, *архіреакціонер*), *де-*, *дез-* (*декомпресія*, *дезінформація*) протилежне тому, що назване коренем; *віце-* у назвах осіб, які мають високі пости, чини, – ‘другий’ (*віцепрезидент*, *віцеадмірал*), *дис-* ‘відсутність’ або ‘протилежність’ (*дисгармонія*, *диспропорція*), *екс-* – ‘колишній’ (*ексголова*,

експрезидент, ексчемпіон), екстра- – ‘виняткове’ (екстраклас, екстрамода), *контр-* – ‘протилежне’, ‘зустрічне’ (*контратака, контрнаступ*), ‘другий’, ‘нижчий’ (*контрадмірал*); *обер-* – ‘старший’ (*оберофіцер, оберкондуктор, оберпрокурор*), *прото-* – ‘старший’ (*протопін, протодиякон*), ‘первинний’ (*протоісторія*); *ре-* – ‘повторність’ (*реампутація, реанімація*), ‘протилежність’ (*реевакуація*), *суб-* – ‘підпорядкованість’ (*суборенда, субінспектор, субморф*), ‘неповнота’ (*субпродукти*), ‘близькість’ (*субарктика, субтропіки*), ‘нижче’ (*субтитр*), *супер-* – ‘вищий’, ‘кращий’ (*суперарбітр, суперклас, суперобкладинка*), *ультра-* – ‘дуже високий ступінь’ (*ультразвук, ультрамікроскоп, ультрамода*), *унтер-* – ‘нижчий’ (унтерофіцер).

У новотворенні кін. ХХ – поч. ХХІ ст. виявляють активність префікси, що передають значення найвищого ступеня інтенсивності: префікс відприйменникового походження *над-* і запозичені форманти *супер-, гіпер-, архі-, ультра-*. Іменний префікс *над-* утворює терміни і в поєднанні з іменниковими основами: *надмолекула* (фізика), *надхолод* (кріогеніка), *надцивілізація* (біоенергетика).

Префікси й основи в активних словотвірних процесах слугують для формування прагматично-оцінних значень, спеціалізації та деталізації семантики, розширюють і поглиблюють категорійний номінативний простір (Кислюк, 2018). Серед іменникових префіксів високу активність демонструють запозичені *супер-, анти-* й питомий префікс-заперечна частка *не-*. Такі новотвори є переважно конотативно маркованими, оскільки префікси передають найвищий ступінь вияву властивості чи ознаки з оцінним компонентом (*супермозок, суперпатріот*) або заперечення, несприйняття об’єкта позначення (*антилобіст, антипатріот, антирейтинг; непам’ять, непопса*).

Список використаних джерел:

1. Віняр, Г. М. (2006). Основні тенденції розвитку іменної префіксації в українській мові кінця ХХ століття. Актуальні проблеми філології і методики викладання мов : зб. наук. праць. Вип. 4. Кривий Ріг, 6–24.
2. Горпинич, В. О. (1999). Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія: Навч. посіб. Київ: Вища школа, 207.
3. Кислюк, Л. П. (2018). Словотвірна номінація в сучасній українській мові: система – узус – ідіолект. Автореф. дис. ... докт. філол. наук. Київ, 39.
4. Пономаренко, С. (2017). Сучасна українська мова: Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 300.
5. Словотворчість незалежної України. 1991–2011: Словник / Укладач А. Нелюба. (2012). Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 608.

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ**

Збірник матеріалів
IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
21 листопада 2019 року, м. Рівне

**THE PROBLEMS
OF LINGUISTIC SEMANTICS**

The Collection of Conference Proceedings
The 4th International Scientific and Practical Internet Conference
November 21, 2019, Rivne

Формат 60x84^{1/16}.

Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 13. Наклад 120.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+",
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазеши, 6/8,
тел.: (0362) 26-49-27